

USTAVNI SUD REPUBLIKE HRVATSKE

Broj: U-VIIA-1546/2024

Zagreb, 1. travnja 2024.

Ustavni sud Republike Hrvatske, u Prvom vijeću za rješavanje izbornih sporova, u sastavu sudac Josip Leko, predsjednik Vijeća, te suci Snježana Bagić i Branko Brkić, članovi Vijeća, odlučujući u izbornom sporu o žalbi u postupku kandidiranja političke stranke DEMOKRŠĆANI, sa sjedištem u Zagrebu, na sjednici održanoj 1. travnja 2024. jednoglasno je donio

O D L U K U

Odbija se kao neosnovana žalba političke stranke DEMOKRŠĆANI podnesena protiv rješenja Državnog izbornog povjerenstva Republike Hrvatske klasa: UP/I-012-01/24-05/2, ur. broj: 507-03/02-24-1 od 30. ožujka 2024.

O b r a z l o ž e n j e

1. Politička stranka DEMOKRŠĆANI (u daljnjem tekstu: žaliteljica) podnijela je žalbu protiv rješenja Državnog izbornog povjerenstva Republike Hrvatske (u daljnjem tekstu: DIP) klasa: UP/I-012-01/24-05/2, ur. broj: 507-03/02-24-1 od 30. ožujka 2024.

Osporenim rješenjem odbijen je prigovor žaliteljice koji je podnijela DIP-u u povodu predanih prijedloga stranačkih lista žaliteljice u I., II., III., IV., V., VI., VII. IX., X. i XI. izbornoj jedinici kao i zajedničkog prijedloga stranačke liste žaliteljice i političke stranke Nezavisne liste Višnjani u VIII. izbornoj jedinici, a koje su liste predane DIP-u u postupku kandidiranja za izbor zastupnika u Hrvatski sabor.

2. Ponavljajući navode istaknute u prigovoru žaliteljica u žalbi, između ostalog, ističe:

"Pobijano rješenje povrjeđuje naše ustavno pravo na slobodno osnivanje iz članka 6. Ustava Republike Hrvatske ... i jedno od osnovnih immanentnih prava političke stranke, pravo na sudjelovanje na izborima.

... Dakle, osnivanje, odnosno početak djelovanja političke stranke Ustavom Republike Hrvatske, osim u slučaju protuustavnosti, postavljeno je u najvećoj mogućoj mjeri liberalno i nije predviđeno ograničenje osnivanja ili odgoda mogućnosti djelovanja, od trenutka osnivanja, nikakvom arbitrarnom odlukom nekog državnog tijela ili vezano uz uvjet registracije.

(...)

Zakonom o izboru zastupnika u Hrvatski sabor ... jest propisano da pravo predlaganja stranačkih lista za izbor zastupnika u Sabor imaju sve političke stranke registrirane u Republici Hrvatskoj na dan stupanja na snagu odluke o raspisivanju izbora iz članka 5 tog Zakona.

(...)

Najava raspuštanja Hrvatskog sabora uslijedila je ubrzo nakon predaje zahtjeva za registraciju te je pozitivno rješenje o registraciji doneseno prvi radni dan nakon raspisivanja izbora. Dakle, politička stranka Demokršćani bila je osnovana i ispunila sve formalno-pravne uvjete za registraciju čak i prije najave raspuštanja Hrvatskog sabora i svakako prije stupanja na snagu odluke o raspisivanju izbora. Postupanje nadležnog upravnog tijela bilo je takvo da je, usprkos činjenici da je bilo najavljeno raspuštanje Hrvatskog sabora i raspisivanje izbora i usprkos tome da je naš zahtjev za registraciju bio valjan i potpun, donijelo rješenje o registraciji 12 dana nakon podnošenja zahtjeva i nakon stupanja na snagu odluke o raspisivanju izbora.

(...)

Zakonodavac nije predvidio situaciju u kojoj je stranka osnovana, ispunila sve uvjete za registraciju i predala zahtjev za registraciju, dakle sa svoje strane ispunila sve uvjete za političko djelovanje i sudjelovanje na izborima, ali je nadležno upravno tijelo nije registriralo prije stupanja na snagu odluke o raspisivanju izbora.

.... treba zaključiti da se ispunjavanjem svih uvjeta za registraciju političke stranke i predajom zahtjeva za registraciju pri nadležnom upravnom tijelu te činjenicom da je upravno tijelo donijelo pozitivno rješenje o registraciji nakon stupanja na snagu odluke o raspisivanju izbora za izbor zastupnika za Hrvatski sabor, ali prije isteka roka za predaju kandidacijskih lista, predmnijeva da je politička stranka, koja je u zakonskom roku predala kandidacijske liste i koja je u trenutku predaje lista bila registrirana kao politička stranka u Republici Hrvatskoj, ispunila uvjet iz članka 5. Zakona o izboru zastupnika u Hrvatski sabor.

... U najboljem slučaju, takvo tumačenje dovelo bi do slučaja da se pravo političke stranke na osnivanje i sudjelovanje u političkoj utakmici uvjetuje pukom srećom ukoliko nadležno upravno tijelo nije postupilo s profesionalnom dužnom pažnjom u obavljanju svojih zadaća te je propustilo prije dana stupanja na snagu odluke o raspisivanju izbora donijeti rješenje o registraciji političke stranke usprkos činjenici da je, nakon predaje zahtjeva za registracijom političke stranke, došlo do najave raspuštanja Hrvatskog sabora i raspisivanja izbora ..."

Slijedom navedenog predlaže usvajanje žalbe i ukidanje osporenog rješenja.

3. U osporenom rješenju DIP je prigovore žaliteljice obrazložio ovim razlozima:

"Političke stranke DEMOKRŠĆANI i NEZAVISNA LISTA VIŠNJAN podnijele su Državnom izbornom povjerenstvu u zakonom propisanom roku, 29. ožujka 2024., prijedlog stranačke liste za izbor zastupnika u Hrvatski sabor u VIII. izbornoj jedinici.

Prijedlozi stranačke liste političke stranke DEMOKRŠĆANI u I., II., III., V., VI., VII., IX., X. i XI. izbornoj jedinici i prijedlog zajedničke stranačke liste političke stranke DEMOKRŠĆANI i političke stranke NEZAVISNA LISTA VIŠNJAN u VIII. izbornoj jedinici podneseni su na za to propisanim obrascima OZ-3, odnosno OZ-5 te potpisani od strane ovlaštenih osoba predlagatelja.

Člankom 20. stavkom 1. Zakona propisano je da pravo predlaganja stranačkih lista za izbor zastupnika u Hrvatski sabor imaju sve političke stranke registrirane u Republici Hrvatskoj na dan stupanja na snagu odluke o raspisivanju izbora.

Nadalje, odredbama članka 7. Zakona o političkim strankama ... propisano je da se političke stranke upisuju u registar političkih stranaka kojeg vodi Ministarstvo pravosuđa i uprave te da politička stranka stječe svojstvo pravne osobe danom upisa u registar.

Odlučujući o pravovaljanosti prijedloga stranačkih lista, Državno izbornu povjerenstvo bilo je među ostalim dužno utvrditi imaju li političke stranke - predlagatelji pravo predlaganja stranačke liste.

Odluka predsjednika Republike Hrvatske o raspisivanju izbora za zastupnike u Hrvatski sabor, koji će se održati 17. travnja 2024., donesena je 15. ožujka 2024. te je stupila na snagu danom donošenja.

Državno izborno povjerenstvo izvršilo je uvid u Registar političkih stranaka Republike Hrvatske te je utvrdilo da je politička stranka DEMOKRŠĆANI upisana u spomenuti registar 19. ožujka 2024. pod registarskim brojem 407.

Državno izborno povjerenstvo utvrdilo je da politička stranka DEMOKRŠĆANI 15. ožujka 2024., odnosno na dan stupanja na snagu odluke o raspisivanju izbora za zastupnike u Hrvatski sabor nije bila upisana u Registar političkih stranaka Republike Hrvatske te stoga nema pravo predlaganja stranačkih lista na spomenutim izborima.'

Državno izborno povjerenstvo ističe da je izborni postupak strogo formalan postupak u kojem dosljedno treba poštivati sve odredbe zakona koje se odnose na provođenje izbornih radnji, kao i svih uvjeta propisanih za postupak kandidiranja što uključuje i referentni trenutak do kada političke stječu pravo predlaganja stranačkih lista na izborima.

Isto pravno stajalište Ustavi sud Republike Hrvatske izrazio je u odluci U-VIIA-3993/2007 od 6. studenoga 2007.

Nadalje, u odnosu na dio prigovora u kojem podnositeljice prigovora navode da politička stranka DEMOKRŠĆANI 'zbog sporosti Ministarstva pravosuđa i uprave nije registrirana u razumnom roku', Državno izborno povjerenstvo ističe da je navedeno Ministarstvo o zahtjevu političke stranke DEMOKRŠĆANI za njihovim upisom u Registar političkih stranaka Republike Hrvatske odlučilo i prije standardnog roka od 30 dana te da ni u tom dijelu prigovor podnositelja prigovora nije opravdan."

Žalba nije osnovana.

4. Člankom 20. stavkom 1. Zakona o izboru zastupnika u Hrvatski sabor ("Narodne novine" broj 116/99., 109/00., 53/03., 69/03. - pročišćeni tekst, 167/03., 44/06., 19/07., 20/09., 145/10., 24/11., 93/11., 19/15., 104/15. i 98/19.; u daljnjem tekstu: ZIZHS), propisano je:

"Članak 20.

Pravo predlaganja stranačkih lista za izbor zastupnika u Sabor imaju sve političke stranke registrirane u Republici Hrvatskoj na dan stupanja na snagu odluke o raspisivanju izbora ...

(...)"

4.1. Obvezatnim uputama broj Z IV - Postupak kandidiranja, kojima je DIP uredio postupak kandidiranja ("Narodne novine" broj 32/24.), u točki 15. propisano je da pravo predlaganja kandidata imaju sve političke stranke registrirane u Republici Hrvatskoj na dan stupanja na snagu odluke o raspisivanju izbora.

5. DIP je rješenjem klasa: UP/I-012-01/24-05/1, urbroj: 507-02/01-24-1 od 29. ožujka 2024. odbilo prijedloge stranačke liste za izbor zastupnika u Hrvatski sabor žaliteljice u I., II., III., IV., V., VI., VII., IX., X. i XI. izornoj jedinici kao i zajednički prijedlog stranačke liste za izbor zastupnika u Hrvatski sabor u VIII. izornoj jedinici predlagatelja političkih stranaka DEMOKRŠĆANI (žaliteljica) i NEZAVISNE LISTE VIŠNJAN. Tim rješenjem utvrđeno je da žaliteljica na dan stupanja na snagu odluke o raspisivanju izbora za zastupnike u Hrvatski sabor nije ispunila zakonsku pretpostavku iz članka 20. stavka 1. ZIZHS-a, dakle nije (na dan stupanja na snagu odluke o raspisivanju izbora) bila upisana u Registar političkih stranaka Republike Hrvatske te stoga nema pravo predlaganja stranačkih lista na spomenutim izborima.

5.1. Žaliteljica je u prigovoru DIP-u isticala da DIP nije u dovoljnoj mjeri ocijenio činjenicu da je žaliteljica kao politička stranka osnovana 2. ožujka 2024. i da je pravovremeno podnijela zahtjev za upis u Registar političkih stranaka i to 7. ožujka 2024. te da isključivo zbog sporosti Ministarstva pravosuđa i uprave nije registrirana u razumnom roku, kao i da je u konkretnom slučaju trebalo postupiti u skladu s načelom *in favorem* postupka kandidiranja.

5.2. U konkretnom slučaju DIP je prilikom rješavanja o prigovoru žaliteljice, uvidom u registar političkih stranaka Republike Hrvatske pri Ministarstvu pravosuđa i uprave, utvrdio da je žaliteljica upisana u registar političkih stranaka 19. ožujka 2024. pod rednim brojem 407., Knjiga broj II., dok je odluka o raspisivanju izbora za izbor zastupnika u Hrvatski sabor stupila na snagu 15. ožujka 2024.

6. Nakon razmatranja osporenog rješenja DIP-a, dostavljenog spisa predmeta i uvida u rješenje Ministarstva pravosuđa i uprave klasa: UP/I-006-02/24-01/04, ur. broj: 514-07-04-02/01-24-03 od 19. ožujka 2024., Ustavni sud je utvrdio da je osporeno rješenje DIP-a doneseno u skladu s mjerodavnim odredbama ZIZHS-a, obvezatnim uputama DIP-a i praksom Ustavnog suda (vidi primjerice odluke Ustavnog suda broj: U-VIIA-3993/2007 od 6. studenoga 2007. i U-VIIA-5427/2011 od 22. studenoga 2011.; u kojoj je između ostalog navedeno: "DIP ističe da je odluka o upisu političke stranke u registar političkih stranaka konačna, te da DIP nije ovlašten ispitivati pravilnost tog upisa.").

6.1. Ustavni sud utvrđuje kako je na prigovor žaliteljice vezano za datum njezinog upisa u Registar političkih stranaka i neažurnost nadležnog ministarstva valjano i argumentirano odgovorio DIP utvrdivši da je o žaliteljičinom upisu odlučeno i prije isteka roka od 30 dana (vidi točku 3. obrazloženja ove odluke). Nadalje, iz obrazloženja same žalbe proizlazi da je žaliteljica imala saznanja da je ZIZHS-om propisana pretpostavka (rok) vezano za datum upisa u Registar političkih stranaka (vidi točku 2. obrazloženja ove odluke).

U odnosu na pozivanje žaliteljice na akt Ustavnog suda broj: U-VII-5293/2011 od 12. studenoga 2011., Ustavni sud napominje da se u konkretnom slučaju ne radi o istoj činjeničnoj situaciji. U navedenom aktu radilo se o pitanju osiguravanja i zaštite temeljnih vrednota hrvatske države koje je u posebnim okolnostima konkretnog slučaja otvaralo ustavnopravno neprihvatljivu mogućnost da Branimir Glavaš bude nositelj kandidacijskih lista na parlamentarnim izborima 4. prosinca 2011.

Ustavni sud ponavlja stajalište da za izborne postupke vrijedi načelo po kojem su ti postupci strogo formalni, pa stoga i pravna zaštita u tim postupcima podliježe strogim formalnim pravilima (usp. odluke broj: U-VIIA-4346/2007 od 29. studenoga 2007., VIIA-2820/2009 od 6. lipnja 2009. i U-VIIA-1148/2016 od 15. ožujka 2016., obje objavljene na www.usud.hr). Dakle, uzimajući u obzir da je postupak provođenja izbora strogo formalan postupak potrebno je dosljedno poštivati sve odredbe izbornog zakona i obvezatnih uputa DIP-a u pogledu postupka kandidiranja i provedbe izbora pa tako i odredbi koje se odnose na sadržaj prijedloga stranačkih lista.

7. S obzirom na to da na temelju ZIZHS-a pravo predlaganja stranačkih lista za izbor zastupnika u Hrvatski sabor imaju samo političke stranke registrirane u

Republici Hrvatskoj na dan stupanja na snagu odluke o raspisivanju izbora, a da u konkretnom slučaju ta zakonska pretpostavka nije ispunjena, Ustavni sud je ocijenio da je osporeno rješenje donijeto u skladu sa zakonom.

Polazeći od navedenog, te imajući u vidu razloge kojima žaliteljica obrazlaže žalbu, Ustavni sud ocjenjuje žalbu neosnovanom.

8. Slijedom navedenog, na temelju članka 125. alineje 9. Ustava Republike Hrvatske ("Narodne novine" broj 56/90., 135/97., 113/00., 28/01., 76/10. i 5/14.) i članka 87. alineje 3. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu Republike Hrvatske ("Narodne novine" broj 99/99., 29/02. i 49/02. - pročišćeni tekst), odlučeno je kao u izreci.

PREDSJEDNIK VIJEĆA
Josip Leko, v. r.

Dostava (U-VIIA-1546/2024):

1. Politička stranka Demokršćani
- n. r. g. Antuna Krešimira Buterina, predsjednika
Mesnička ulica 1, 10000 Zagreb
2. Politička stranka Nezavisna lista Višnjani
Jože Šurana 1, 52463 Višnjani
3. Državno izborno povjerenstvo Republike Hrvatske
Visoka 15, 10000 Zagreb
4. Centar za evidenciju i dokumentaciju Suda
5. Spis

Suglasnost ovog otpisivanja s izvornikom ovjerava
Pomoćnica glavnog tajnika Ustavnog suda
za ustavnosudsko poslovanje

Vladimira Vodanović

